

Szakmai beszámoló a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága számára

Pályázati azonosító: 3560/00185

Pályázati téma: Az Iparművészeti Múzeum Lechner Ödön és Pártos Gyula által készített eredeti tervrajzainak restaurálására

Elnyert támogatás: 900.000.- Ft

Az elvégzett restaurálás dokumentációja

Az Iparművészeti Múzeum Lechner Ödön (1845 – 1914) életművének szentelt, nemzetközi konferenciát és kiállítást rendezett 2014 novemberében, melyre az építész halálának centenáriuma adott alkalmat. Az intézmény történetében igen jelentős esemény is időszerűvé tette a legújabb kutatások ismertetését. Az épület a világörökség cím várományosa. Állapota miatt teljes rekonstrukciója, bővítése tovább már nem halasztható, és ez összekapcsolódik az intézmény korszerűsítésének programjával. A műemléki feltárás, az építészeti terv részét képező restaurálási és művészettörténeti szakvélemény, valamint dokumentáció elkészítéséhez szükséges vizsgálatok számos új, gyakran meglepő eredménnyel jártak. Ezek inspirálták Lechner kinyilvánított elveinek, építészetének újragondolását.

Adattárunkban külön egységet alkot a Lechner Ödön és Pártos Gyula építészek által tervezett múzeum megépítését követő archívum. E gyűjtemény őrzi az 1892 és 1898 közötti építkezés dokumentumait, az eredeti terveket, az építési bizottság üléseinek jegyzőkönyveit, az építési naplót, munkajelentéseket, számlákat, s nem utolsósorban az állami mecénatúra levelezését, iratait. Az építészet történetben párját ritkító forrás együttes, lehetővé teszi, hogy széles, különböző ismeretekkel rendelkező közönség csoportok számára látványosan mutassuk be a 19. és 20. század fordulóján metropolissá növekvő Budapest egyik emblemikus művének elkészülését, esztétikai jelentőségét, a kulturális kormányzat kiváló teljesítményét. A korabeli építési technika az alkotók – tervezők és kivitelezők - gondolkodása és munkája érthetővé, követhetővé vált egy időszak kiállítás és a hozzá tartozó programok, események keretében, a földszinti üvegcsarnokot övező galérián rendezett meg az Iparművészeti Múzeum, az új vezetők szándékának megfelelően átalakítva az eredeti kiállítási koncepciót. A már korábban restaurált tervrajzok mellett szeretnénk volna bemutatni az épület vasszerkezetének tervrajzait is, amelyek eddig egyetlen kiállításon sem szerepeltek. E terveket a kivitelező Schlick féle Vasöntőde és Gépgyár számára készítették, és sokszorosították. A kiállításra – korábban - azokat a szerkezeti egységeket választottuk ki, amelyek a földszinten látható épület részek belsejében a terhelést viselő elemeket mutatják meg, illetve az üvegtetővel fedett belső csarnok szerkezetét érthetővé teszik. Állapotuk az

eltelt idő és a használat miatt igen megromlott volt, restaurálásuk, konzerválásuk után már digitális másolat is készíthető róluk, így nem csupán az eredeti darabok nyilvános bemutatása vált lehetővé, hanem a további kutatásra is alkalmas állapotban vannak.

A múzeum épületének külső dekorációja világhírű. Lechner Ödön vázlatai, rajzai alapján Zsolnay Miklós pécsi majolika gyára készítette el. A munka minőségét, a kivitelezés nehézségeit, a tervezővel és az építési bizottsággal való együttműködés rendkívüliségét érzékeltetik az eredeti dokumentumok, amelyeket szintén meg kell őriznünk az utókornak, s a kiállításon szeretnénk volna bemutatni a kapcsolatot hitelesítő, írott dokumentumokat az építészeti kerámiák eredeti darabjaihoz rendelve. Sajnos az újabb koncepció ezt nem tette lehetővé. A kupolát kísérő négy, mesterségeket megismerő szobor mellett a belső plasztikus díszítést is Oppenheimer Ignác szobrász készítette, az ő teljesítményét érzékeltethetjük a restaurálásra javasolt iratok segítségével, különösen az ezeken szereplő vázlatokkal.

A jelenleg álló kiállítás megváltozott koncepciója miatt az újonnan restaurált levéltári források, valamint a Lechner Ödön mérnöki szemléletét érzékeltető rajzok, és a Zsolnay manufaktúra szoros együttműködését, alkotói szintű tevékenységét tükröző kiviteli tervek nem kerültek be a centenáriumi kiállításba. Terveink szerint egy kiegészítő rendezvény, egy kamarakiállítás – megfelelő pénzügyi háttér megléte esetén – pótolhatja ezt a hiányosságot.

Budapest, 2014. december 17.

Lichner Magdolna PhD

a restaurálási pályázat projekt felelőse

Melléklet: Részletes, fényképes beszámoló az iratok és tervrajzok restaurálásáról

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

Iparművészeti Múzeum
Budapest, 1091
Üllői út 33-37.

Beszámoló az alábbi iratok és tervrajzok restaurálásáról

Az alább tételesen felsorolt **iratok** restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A portalanítás és óvatos száraz tisztítás után az iratok tintáit és festékeit megvizsgáltuk, a vízre mozdulókat levédtük. A mosható iratokat Parafil RT 70-es kiemelő segédanyag használatával mostuk, savtalanítottuk és utántenyeztük. A javításokat kézi javítással végeztük el glutofix, japán papír, japán fátyol, festett savmentes offset és akrilátos japán fátyol felhasználásával. A további tároláshoz savmentes palliumot készítettünk. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.

Az iratokat Mezeiné Victor Örzse és Székely Noémi restaurálta.

701/1897 iktató számú irathoz tartozó 1894-es I. Költségvetés + régi pallium
Méretadatok: magasság: 40 cm, szélesség: 25 cm, vastagság: 1 lappár.

701/1897 iktató számú irathoz tartozó Szerződés és Költségvetés

Szerződés méretadatai: magasság: 34,2 cm, szélesség: 20,8 cm, vastagság: 20 lap.

Költségvetés méretadatai: magasság: 40 cm, szélesség: 25 cm, vastagság: 7 lappár.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

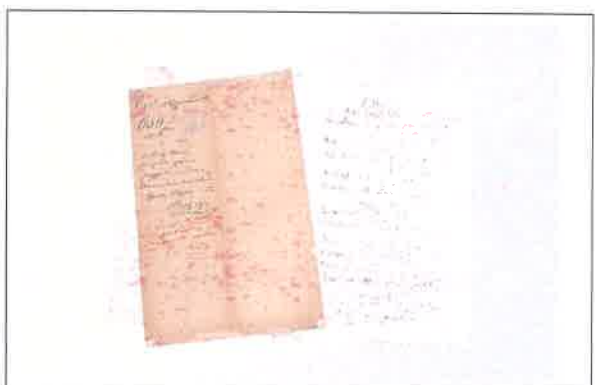
701/1897 iktató számú irathoz tartozó Végszámla, Számla és utánrendelt tételek jegyzékei

Méretadatok: magasság: 20, 29,8 és 42,2 cm, szélesség: 25, 23 és 26 cm, vastagság: 3 különálló lap.

689/1897 iktató számú irathoz tartozó Kereseti kimutatás és Végszámla egy palliumban

Méretadatok: magasság: 29,8 és 34 cm, szélesség: 22,8 és 21 cm.

2 darab iktatószám nélküli Szállító jegy

Méretadatok: magasság: 29,8, szélesség: 22,8.

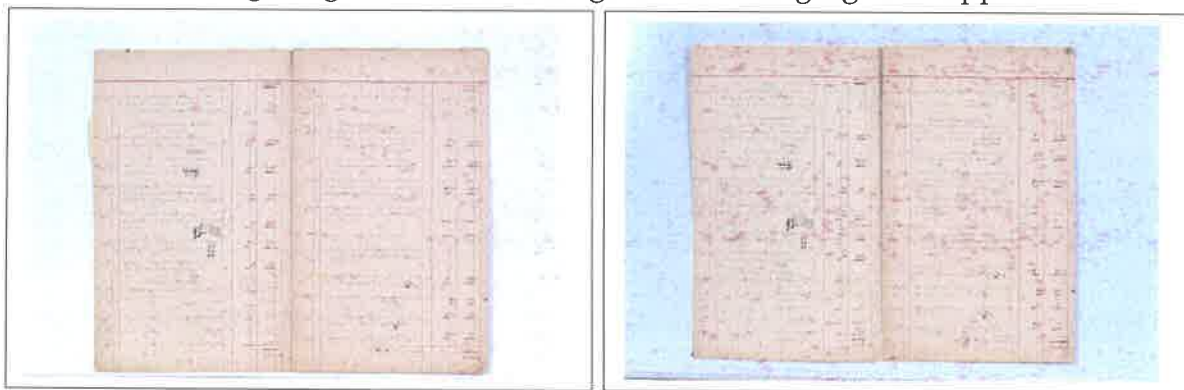
ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

463/1896 iktató számú irathoz tartozó mellékletek:

Szobrászmunka pótköltségvetés I. és II. (Oppenheimer Ignác)

Méretadatok: magasság: 41,8 cm, szélesség: 26 cm, vastagság: 1+2 lappár.

KLT 3229/1-5 jelzetű

Nyomtatott Szerződés kéziratos melléklettel

Méretadatok: magasság: 34 cm, szélesség: 21 cm a nyomtatott rész és magasság: 42 cm, szélesség: 25,8 cm a kéziratos rész, vastagság: 1+3 lappár.

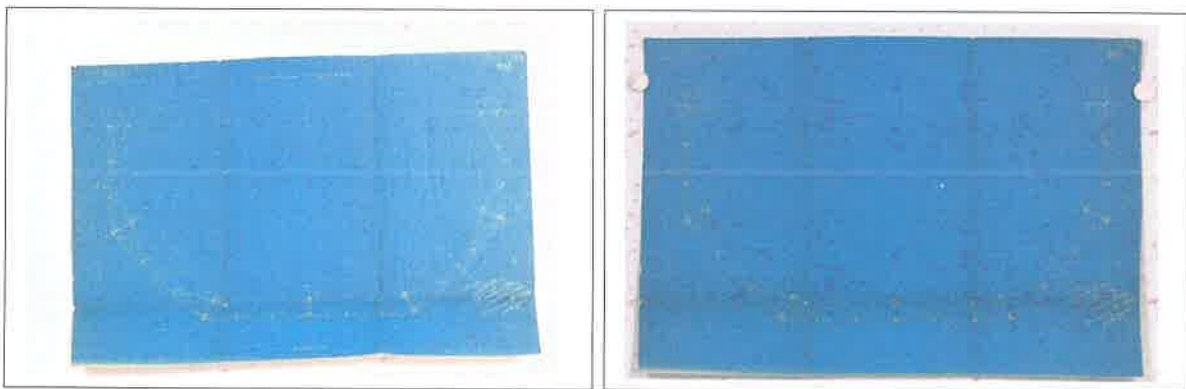

Az alább tételesen felsorolt **tervrajzok** restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A portalanítás és óvatos száraz tisztítás után a tervek rajzokon lévő írások és hitelesítések tintáit és festékeit megvizsgáltuk, a vízre mozdulókat levédtük. A tervek rajzokat Parafil RT 70-es kiemelő segédanyag használatával mostuk, savtalanítottuk és utánenyveztük. A pausz tervek rajzokat vákuum asztalon helyi nedvesítéssel tisztítottuk. A javításokat kézi javítással végeztük el glutofix, japán papír, japán fátýol felhasználásával és óvatosan kipréseltük. A pausz tervek rajzokat, egy impregnált vászon alapanyagú és egy papír alapú tervek rajzot a tisztítások után felkasíroztunk vászonra savmentes offset alákasírozással. A további tároláshoz savmentes palliumot készítettünk, a hajtásokhoz magasítóval. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.

Az iratokat Mezeiné Victor Örzse, Székely Noémi és Gy. Molnár Kerstin restaurálta.

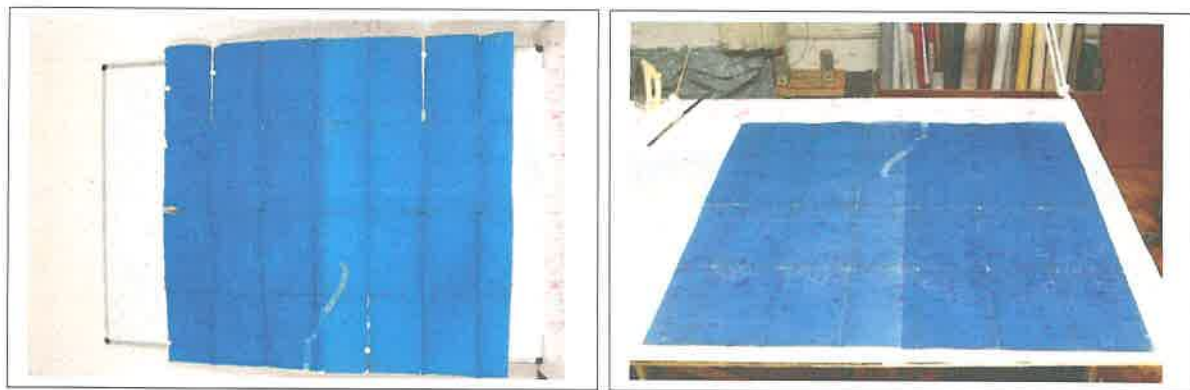
2608-S/42 jelzetű tervek rajz

Méretadatok: magasság: 53 cm, szélesség: 71,1 cm.

2608-S/36 jelzetű tervek rajz

Méretadatok: magasság: 88 cm, szélesség: 63 cm.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

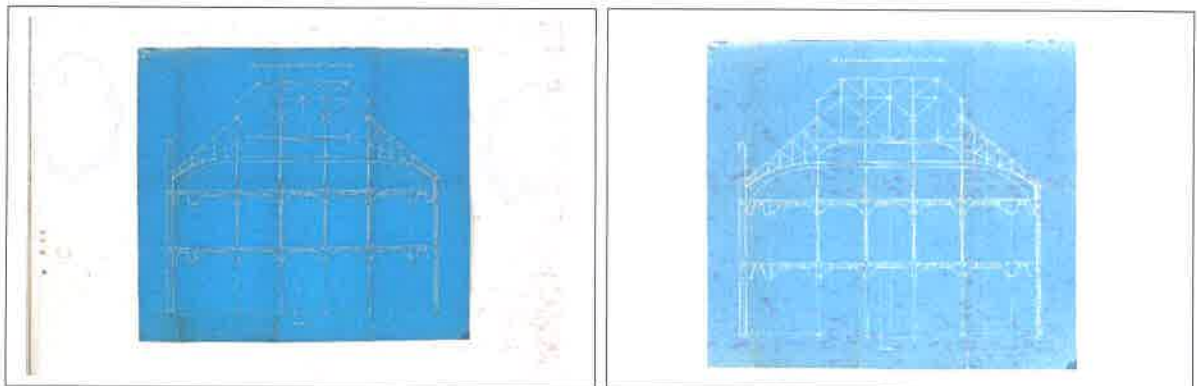
KRTF 6494 jelzetű statisztikai számítási ábrák: „A födött udvar szaruzatainak erőterve” és „A kupola erőterve” (2 db, egyenként 3-3 darabból áll)

Méretadatok: magasság: 49,5 cm, szélesség: 62,2 és 65 cm.

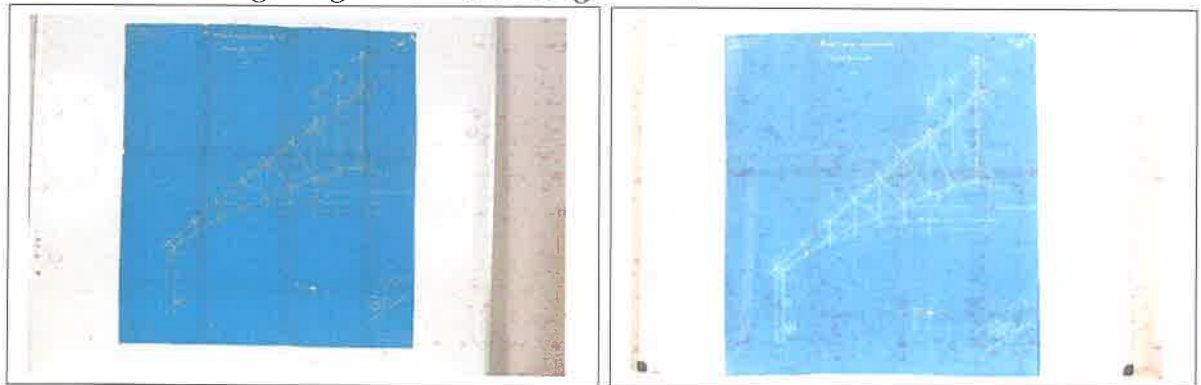
Tervrajz jelzet nélkül „A fedett udvar vasszerkezetének hosszmetsete”

Méretadatok: magasság: 62,5 cm, szélesség: 71,2 cm.

Schlick rajzsám: 966., tervrajz „Födött udvar vasszerkezete/Középső főszeruzat”

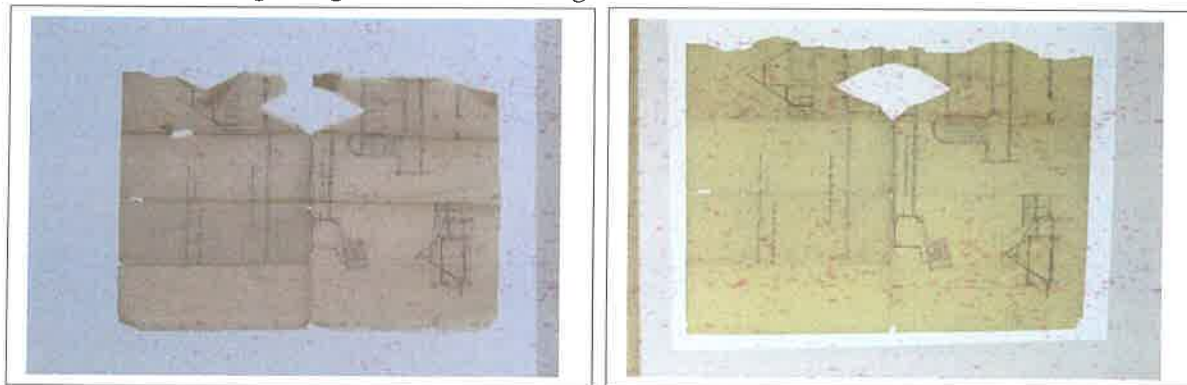
Méretadatok: magasság: 81 cm, szélesség: 75 cm.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

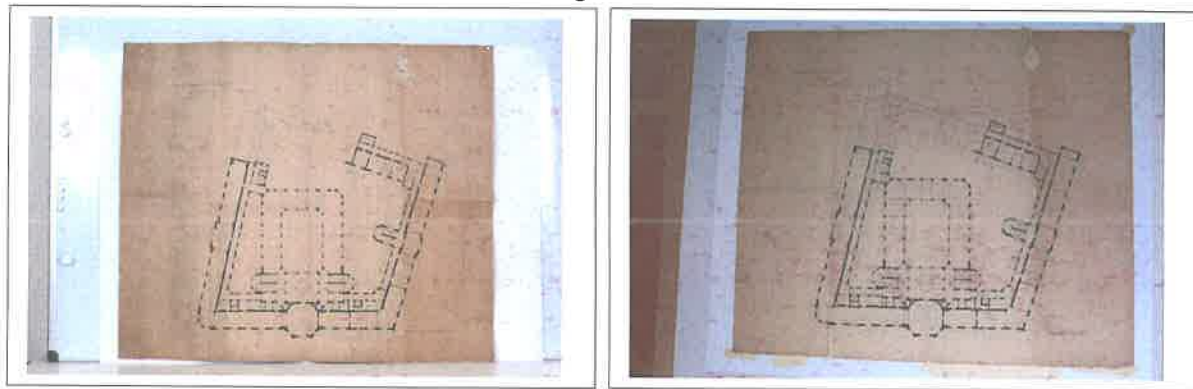
Jelzet nélküli pausz tervrajz

Méretadatok: magasság: 69 cm, szélesség: 46 cm.

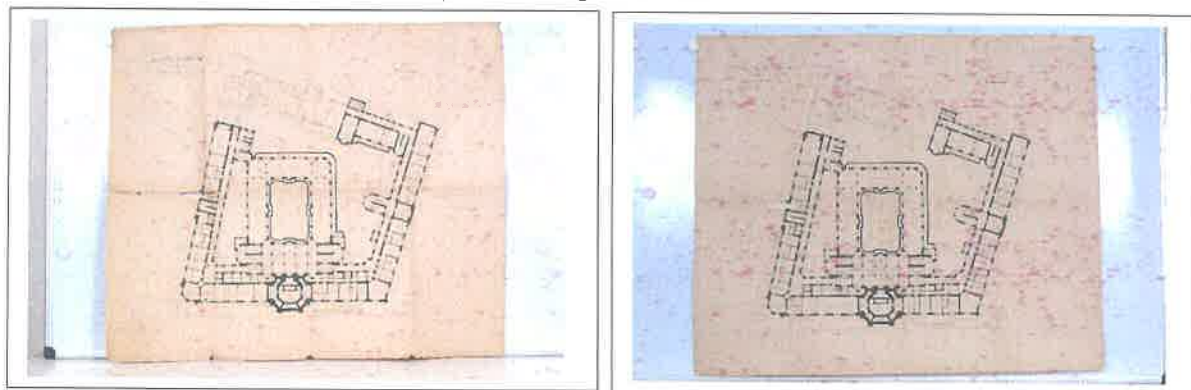
Jelzet nélküli 1 db vászonra kasírozott tervrajz

Méretadatok: magasság: 71 cm, szélesség: 85,2 cm.

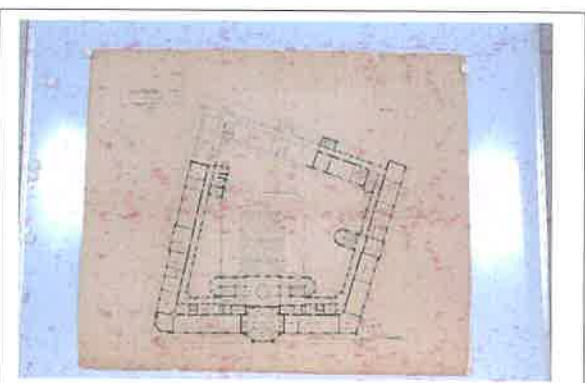
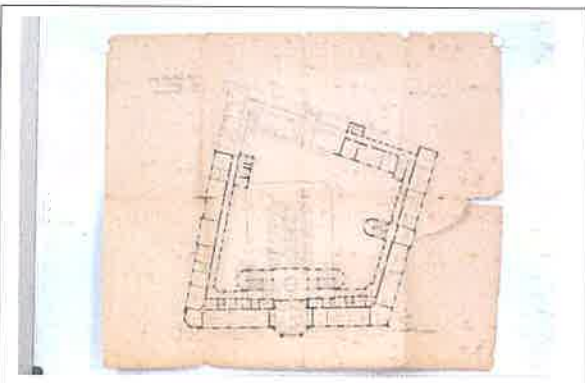
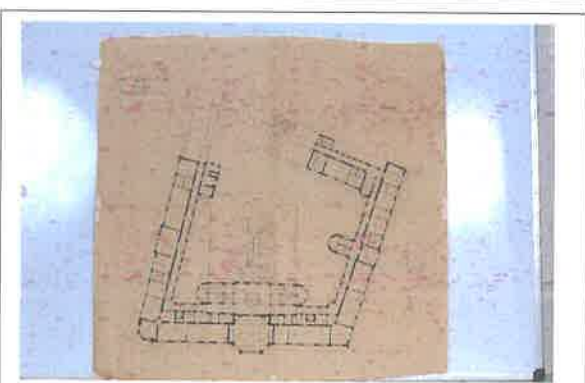
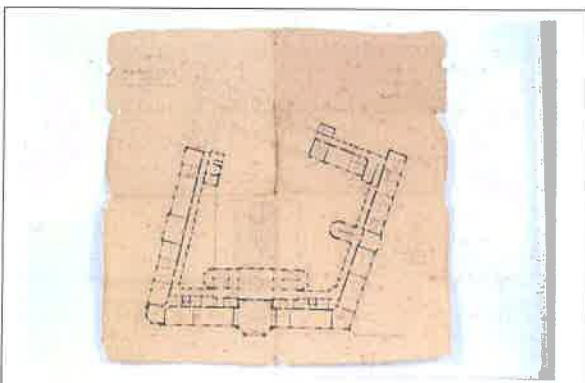
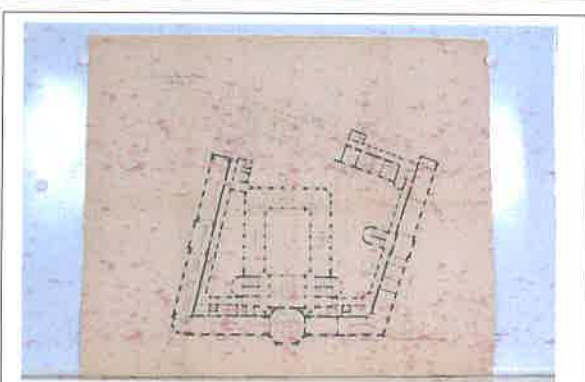
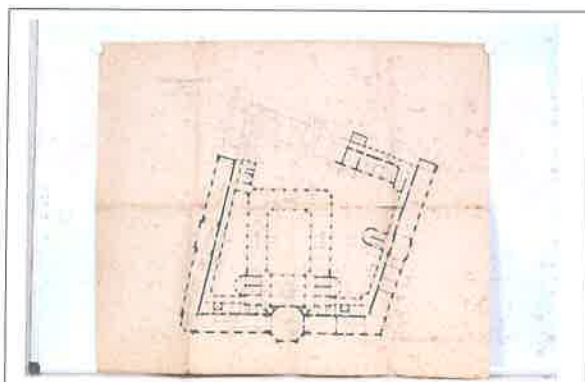
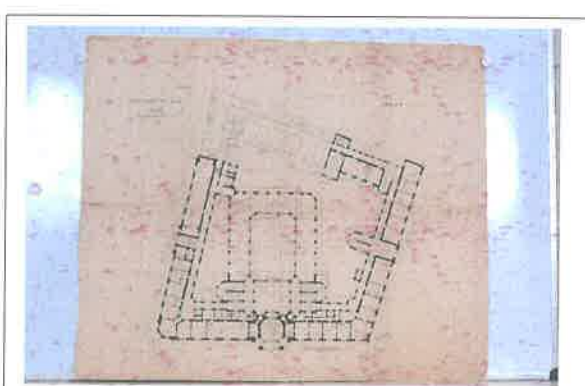
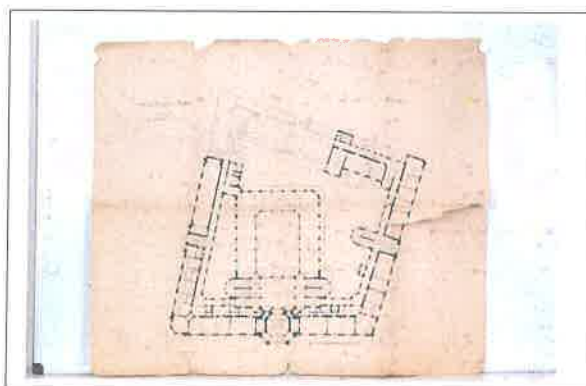

Jelzet nélküli 5 db papír tervrajz

Méretadatok: magasság: 71 cm, szélesség: 85,2 cm.

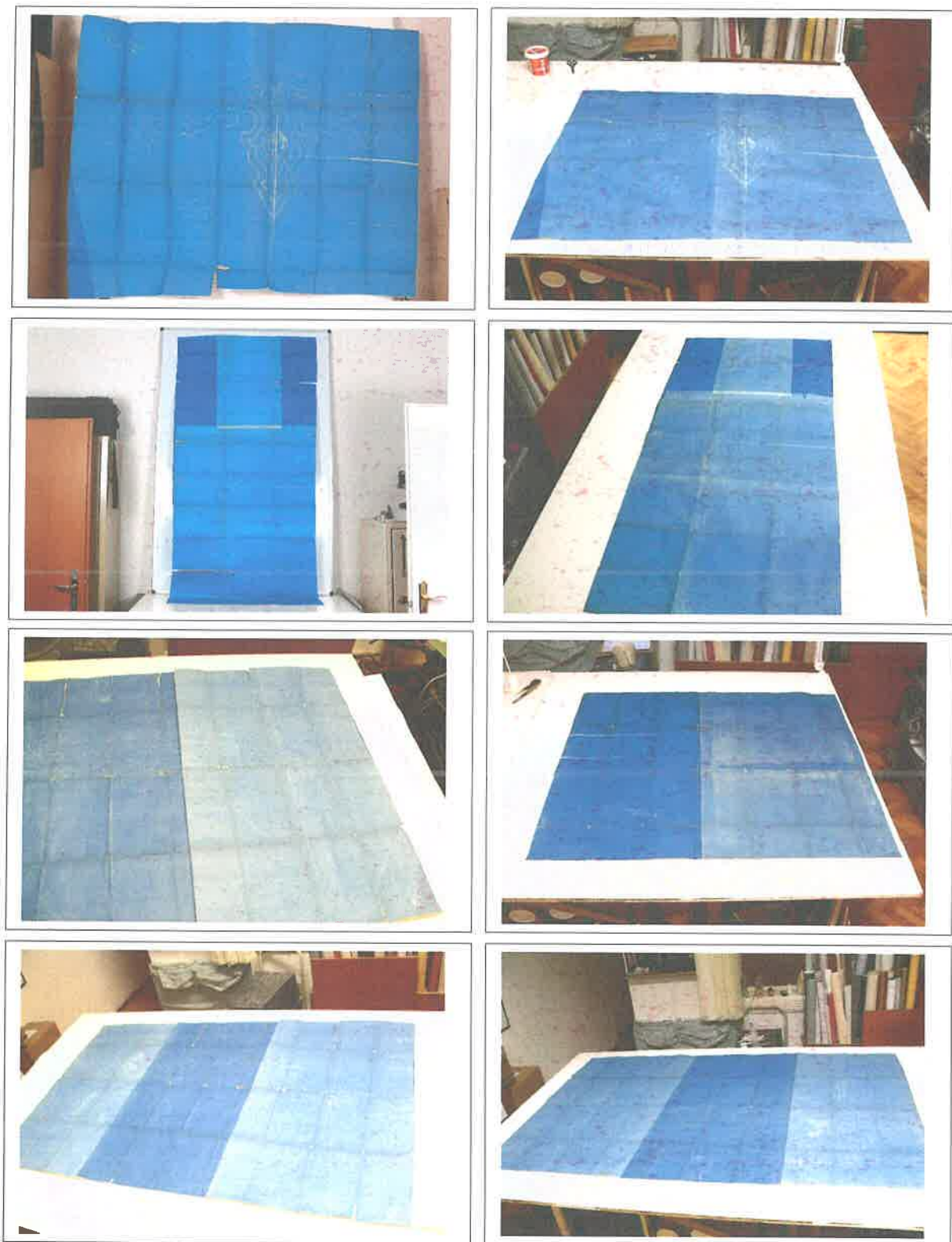

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

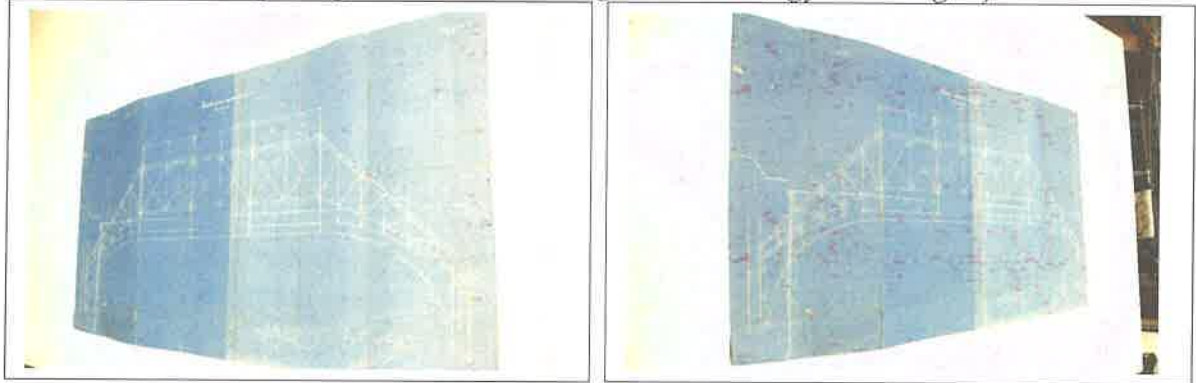
KRTF 2608-S/ 31, 32, 33 és 34 4 db nagyméretű tervrajz (egyszer meghajtani)
Méretadatok: magasság: 128,5 cm, szélesség: 78 cm.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

**KRTF 6483 jelzetű, Schlick rajzszám: 968., tervrajz „Födött udvar
vasszerkezete/felső részlet”**

Méretadatok: magasság: 79,8 cm, szélesség: 154,2 cm. Egyszer meghajtani.

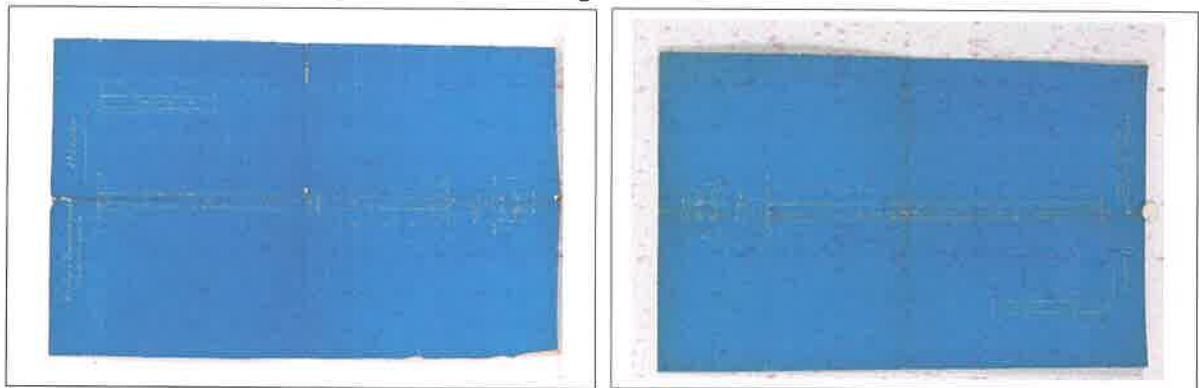
KRTF 6439 jelzetű tervrajz „Kinizsy utczai bejárat” (impregnált vászon)

Méretadatok: magasság: 56 cm, szélesség: 85,5 cm.

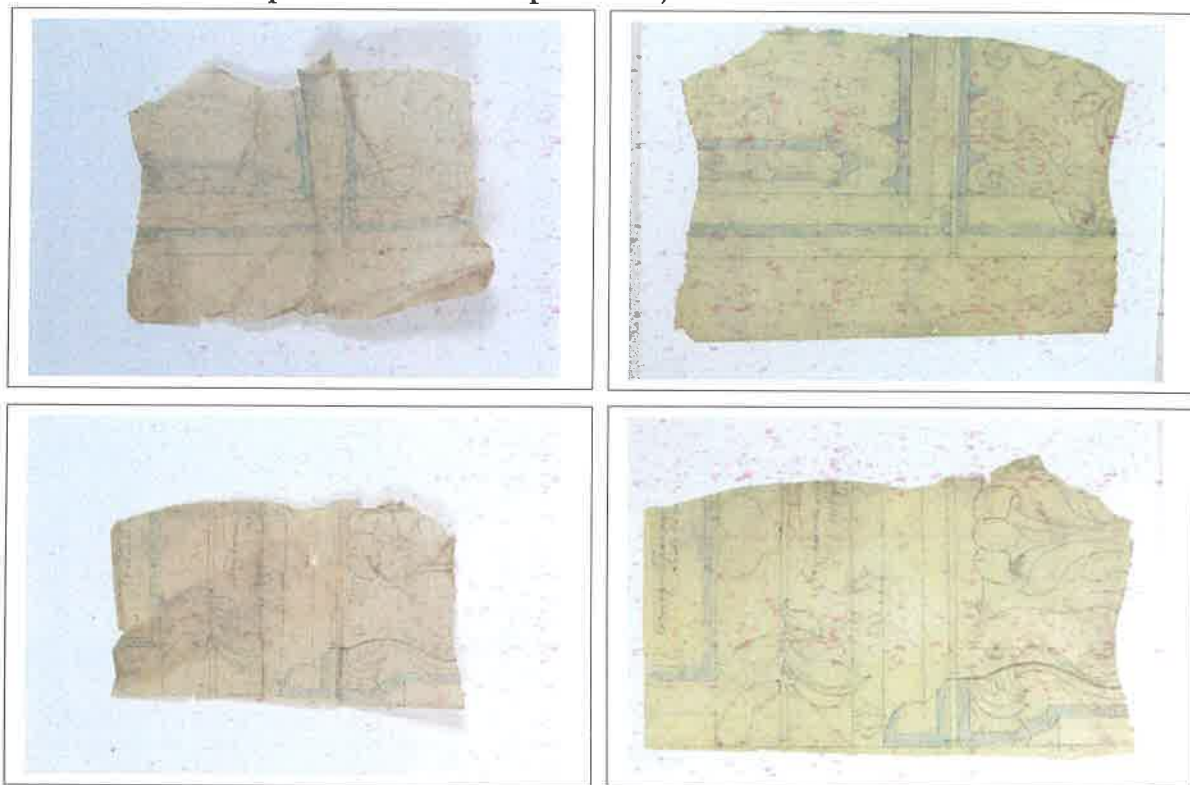
Jelzet nélküli tervrajz „A Oszlop”

Méretadatok: magasság: 68 cm, szélesség: 42 cm.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel/fax: 36-1 / 306-4574

2608-é/238 és 2608-é/237 jelzetű, 1:1 arányú, kiviteli rajz 2 pausz töredéke (Zsolnay manufaktúra-tulipános és madaras plasztika) különböző méretű darabokban

Budapest, 2014. október 30.

Gy. Molnár Kerstin

ArchivArt
Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4.
Cégjegyzékszám: 01-09-685000
Adószám: 11954501-2-47
K&H 10301004-500879034000

Gy. Molnár Kerstin
ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
szakmai vezető